

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 206. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381308715056/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

S. 122 L. 33 *olkrager*] og S. 123 L. 1 *aalkrager*] se Noten til S. 104 L. 1.

S. 122 L. 35. *i]* Skifte ml. direkte og indirekte Tale; G: *de*.

S. 123 L. 3. *om]* herefter et overstreget Bogstav.

S. 123 L. 17. *den anden*] ∴ den romerske Christi Legems Fest.

S. 123 L. 26. *fattige folches dag*] denne Betegnelse for Korsbyrd (Korsebør) er kun kendt fra Palladius og hans Efterfølger (se Forhandl. paa Roskilde Landemode 1562, Ny kirkehist. Saml. II. 476); men selve Handlingen: at give Almisse i Anl. af Korsbyrd omtales i flere Synodalbestemmelser, se sst. S. 451, 465 og 472, jfr. Vedtægterne paa Synoden i København om Korsbyrd, Danske Kirkelove I. 159. Korsbyrd (Dies Rogationum, Litanía Gallicana) plejede at holdes Mandag, Tirsdag, Onsdag før Kristi Himmelfartsdag. Paa Sjælland var det gerne (se En Traktat 1553, foran II. S. 317 L. 15) paa Dagene eiter 1. Søndag e. Trin. Denne Dags Evangelium om den rige Mand og Lazarus har maaske hidført Tanken om at gøre Korsbyrden til en Fattigfolksdag.

S. 123 L. 29. *at løbe omkring ager och eng med korß och faune*] i denne Forbindelse bruges *faunen* endnu i 19. Aarh., se Feilb. I. *faun* (I. 275 og IV. 138), jfr. *fane* (IV. 134). At Ordet er identisk med *Fane*, er der ingen Tvivl om. Udtalen *faun* for „Fane“ er optegnet fra Mors (som gammeldags, Feilb. I. 269) svarende til *hawn-* = hane- i Sætningsformer som „Hanebjælke, -baand“ (Feilb. I. 552). Naar Udtalen *faune* er bevaret i Udtrykket „at ride med Favnen“ ved Korsbyrd olgn., skyldes dette sikkert, at det er opfattet som et fra „Fane“ forskelligt Ord, hvor Paavirkning fra Skrift- og Rigsprogets *Fane* derfor ikke har gjort sig gældende; men for Palladius har den *Fane* man brugte ved Optog naturligvis været identisk med Kirkefanen. Jfr. iøvrigt Noten til S. 99 L. 16 om Kirkefanen.

S. 123 L. 31. *min fader huuß* osv.] Johs. 14.2, jfr. S. 38 L. 21.

S. 124 L. 1. *dem som sidder for gierderne*] „de husvilde Landstrygere“; Udtrykket er ellers ikke hjemlet.

S. 124 L. 8. *i hvad man skempter*] vistnok „hvad man end afkorter, slaar af paa“, jfr. *skæmme* „korte“, *skam*, adj. kort, Kalk. III. 762.

S. 124 L. 23. *vor forældre*] *vor* tilføjet over Linjen af Skriven.

S. 124 L. 25 f. *derfor er det thid paa at vi falde ind til sammen, och bede gud* osv.] Tolkningen er ikke sikker: *falde ind*

kan være 1) „stemme i“, altsaa: „det er Tid, at vi stemme i sammen og anraabe Gud“, jfr. DO. IV. 684 L. 29. 2) Fejl for *falde ned* ∴ „falde paa Knæ“; jfr. Noten til S. 39 L. 29. (Grundtvig rekonstruerer [G 109]: *Der for er det tid paa, at wi falde end til sammen paa vore knæ (!) oc bede Gud*). 3) snarest har *falde ind* dog her Betydningen „ty til“, altsaa: „det er paa Tide, at vi i Forening ty til og bede Gud“, jfr. DO. IV. 684 L. 34.

S. 124 L. 34 f. *naar de haffuer* osv.] ∴: naar de truer med Riset og vil slaa til“. Endnu i Jydsk: „kviste Barn med Ris“, Feilb. II. 341. G: *naar det haffuer risit offuer hoffuid, oc de ville quiste paa(!)*.

S. 125 L. 5 og 19. *det fæ, det liff*] „dit Fæ“, „dit Liv“.

S. 125 L. 8. *bodzknect*] „Baadsknægt“, „Matros“; (G retter til: *trodz knecte*; men Kongen har jo baade Rytteri og Fodfolk og Matroser i Sold).

S. 125 L. 8. *igienom*] Kustoden: *igenom*.

S. 125 L. 12 f. *di* [∴: det militære Værn] . . . *haffue end ocsaa deris loff vdi schriffen*] Palladius hentyder maaske til, hvad Luther anfører i sit Skrift „Ob Kriegsleute auch in seligem Stande sein können“, 1526 [Erl. Udg. XXII 244 ff].

S. 125 L. 16. *fremmede synder*] vistnok Afskriverfejl for *fremmede fjender*. — sst. *saa føres hen for dig*] „saa bortføres (∴: røves) fra dig“; jfr. *henføre* = „bortføre“, Kalk. II. 186, og jy. *hen* = „bort“, Feilb. I. 590.

S. 125 L. 17. *din høstru*] rettet fra *dine høstru* [Forudgriben af det flg. *dine*].

S. 125 L. 27 f. *i bedre och bedre*] *i* = des, jo“, Kalk. II. 364; G retter i til *en(!)*.

S. 125 L. 30. *hiid*] foran *h* et udvidsket Bogstav.

S. 126 L. 5. *Och*] saaledes Kustoden; Texten: *Om*.

S. 126 L. 7. *marikloch*] jfr. Kalk. III. 38; Bestemmelsen gentages i Artiklerne fra Landemodet i Roskilde 1559 (Ny kirkehist. Saml. II. 462).

S. 126 L. 15. *fredbøn, fredkloch*] rettet i Hs. fra *fredkloch, fredbøn*.

S. 127 L. 10—14. *i haffue nu iche . . . det er aflagt*] hele dette Stykke er, som man ser, meget løst i den grammatiske Konstruktion, men særdeles levende i Beskrivelsen; dette Synspunkt maa fastholdes ved Tolkningen, saa man ikke paatvinger Ordene en uhjemlet Betydning for at tilpasse Sætningskonstruktionen i korrekt Bogform.